

Előfizetési díj
Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:
Órászor hasábozott görmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22), Haasen
stein és Vogler (Neuer Markt 11).
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. z.)

Nyiteltéri cikkeket
görmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek díjaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”
politikai és közgazd. napilap
nyolczadik negyedévi folyamára.

A közelgő új negyedév küszöbén, a nélkül, hogy új program-adásnak szükségét látnók, egyszerűen fölkerjük lapunk t. pártolót hogy előfizetéseiket idején megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fenakadás történjék.

A „Kelet”, mint eddig, ezután is hiv képviselője lesz az erdélyi részek érdekeinek, s mig mulasztatlan kötelességének tartja az anyahonnan való unio rendszeres keresztülvitele mellett küzdeni, viszont nem téveszti szem elől a historiai mult által teremtett specialis viszonyok tekintetbe vételét, s annyival inkább most, midőn a királyi biztosság megszüntetése folytán, még jobban előtérbe lép annak szükségessége, hogy minden felmerülő sajátlagos kérdés földerítését a nyilvánosság közegei, az erdélyrészi lapok, tekintsék elengedhetlen feladatuknak.

Ezt a feladatot jövőre is tőlünk telhetőleg betöltjük s munkatársaink tekintélyes csoportja remélénünk engedi e törekvés sikerét, ha t. előfizetőink eddig tanusított támogatásukban ezután is részesítenek s maga az ország-rész intelligentiája lapunkat tekinti — mint eddig — a vidéki érdekek készséges közlönyéül.

E szellemi és anyagi támogatás reményében nyitjuk meg az előfizetést.

Szász Béla,
felelős szerkesztő.

A „KELET” előfizetési ára:

Okt. — decz.	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

Az előfizetés pénzek, legczélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

„KELET” TÁRCZÁJA.

A fényűzés korunkban.

III.

(M. A.) Az élvezeti s a jobb tápszereknek fogyasztása az utolsó fél évszázad alatt világrészünkön megkétszereződött, s naponként szaporodnak az oly anyagi élvek, melyeket még nagyapaik is igen fényűzőknek tartottak. Ezek közé tartozik p. a kávé, mely aránylag még igen fiatal eredetű, s minden ellenzés daczára az első helyek egyikét hódította meg. Az első angol kávéházat 1652-ben, az első francziát 1671-ben nyitották, s bár a kávé fogyasztását sok helyt tiltták s pénzbüntetéssel sújtották, az még is napjainkban valódi cosmopoliticus elterjedésre tett szert, s épen ugy feltalálható a fejedelmi polotákban, mint a parasztkunyhó asztalán. A kávéfogyasztás fejeként egy év alatt Angliában 1 $\frac{1}{2}$, Franciaországban 2 $\frac{1}{2}$, a német vámegegyletben 4, Dániában 5 $\frac{1}{2}$, Schweizban 6, Belgiumban 8 $\frac{1}{2}$, Hollandban 10—12 fontot tesz. E fogyasztás az utolsó évek alatt csak Angliában mutatott némi apadást, a mit főleg a thea óriási fogyasztásának tulajdonulhat, a mely Angliában négyszeresen felülmúlja a kávéfogyasztást.

1868-ban csak Chinából több mint 130 millió font theát hoztak Európába*) s e behozatal azóta is folyton növekszik. Megkétszereződött az utolsó ötven év alatt a dohány fogyasztás is, a mely tünemény ugy egészségügyi, mint nemzetgazdasági tekintetben nem a legörvendetesebb. Ausztriában 1841-ben még

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

Hirdetési díjainkat, hogy a vidéki t. iparosok is egyenlő kedvezményben részesüljenek a kolozsváriakkal, jövőre az egész erdélyi részekben felényire szállítjuk le, mit hazánk összes iparosainak becses figyelmébe ajánlunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Szamosujvár, október 28.

(M. A.) Örvendetes, pezsgő tevékenység uralkodik culturügyeink területén. A hazafiasan érző szív önkéntelenül is fölleskél a tudatra, hogy elvégre, valahára öntudatos, komoly munka, minden irányba kiható, lankadatlan tevékenység ölelte át államéletünknek azon tényezőjét, mely egyedül képes Magyarországot regenerálni, hazánk nemzeti jövőjét biztosítani.

Culturéletünk legnagyobb rendű igényeinek kielégítésével foglalkozók azon szakferfiakból álló tanácskozmány, melyet a hazai közoktatásügy tevékeny új vezetője az egyetemi reform vezéreszméi fölötti véleményadásra hívott egybe.

E szaktanácskozmány működése megérdemli, hogy az országos közvélemény organumai ismételtelen foglalkozzanak vele; m g annyival is inkább, mert a tanácskozmányban kifejezést nyert vélemények többsége az egyetemi reform egyes alapkérdéseivel szemben meglehetősen szűk látókörű álláspontot foglalt el, a melyet minden oldalú megvitatás substratumává tenni az ügy nagyfotosságánál fogva fellette kívánatos.

Mint tudva van, s e lapok hasábjain is fejtegetve volt már, az enquete-ben még az egyetem theologiai facultása fenntartásának is akadnak pártolói. Igen haladatos és könnyű munka volna ezek érveinek czáfolgatásába bocsátkozni, ha minden ily czáfolatot nem tenne feleslegessé egyszerűen annak meggondolása, hogy tudomány és theologia jelenleg még egymással összeférhetlen fogalmak, hogy a kétónék utai—a korlátot nem ismerő szabad vizsgálódás s a dogmák szűk korlátai által határolt felekezeti stabilismus — messze elternek egymástól, s egyesítők csak azt eredményezné — valamint eddig is azt eredményezte, — hogy mind a tudomány, mind a theologia árutak ke-

csak 55 $\frac{1}{2}$ millio szivart adtak el, 1863-ban pedig már 1040 milliót. Dohányt természetesen a német vámegegyletben mintegy 100.000, Franciaországban 60.000, a magyar osztrák birodalomban 160.000 holdon, a rendkívüli terjedelmű Európán kívüli ültetvényeket nem is számítva.

Az élelmiszerek fényűzésével leginkább rokontermészetű, s minden időkből és helyen leginkább volt gyakorlatban a ruházat fényűzése, lehetetlen egy pár czikk szűk keretében csak megközelítő képét is adni annak, a mit az emberiség e téren elkövetett. Csak az ide vágó balgaságok legkézzelfoghatóbbjainak pusztá felsorolása is egész könyvet adna ki. E tünemény fő okát kétségkívül a tárgy szoros viszonya képezi az emberi hűséghez vagyis azon gyengékhez, mely az elme behatása iránt legkésőbb szokott fogékony lenni. A művelt európai hölgy, ki karikákat huz falein keresztül, s egészségének rongálásával a lehetőségig összeszorítja derekát, lényegileg épen nem különbözik e tekintetben a botokud nőtől, ki a karikát felső ajkára biggyeszi, s a chinaitól, ki a megszorítást szépségzeti szempontokból lábaira alkalmazza. Legszomorúbb oldala e térgynak egyeb iránt azon minden osztályt átható, s folyvást növekedőben levő hajlam fényes és feltűnő ruházat után, mely a modern divatok gyors változásával kapcsolatban óriási összegeket emész föl. Igaz ugyan, hogy az anyagok jutányosabb volta a ruhák gyakori változtatását ma sokkal inkább lehetővé teszi, mint régebben; de mégis korunk e téren igen is aggodalomra méltó „haladást” tett. Valódi özőnét az „ujdonságoknak”-nak szorják ki naponként a divatrak-tárak, s a divatlapok s divatúrás kereskedők gondolat gyorsasággal terjesztik el azokat a világrész egyik szélétől a másikig, hogy ismét más ujdonságnak csilánjanak helyet. Ez előnyös lehet ugyan az ipar szorgalomra, de a legkevésbé sem azoknak pénztárára

résésére kényszerítve, tulajdonképeni feladatának sohasem felelhetne meg.

Szintugy nem oszthatjuk azon felfogást sem, mely az enquete többségét az egyetemi tandíjak fenntartásának kimondásában vezérelte.

E felfogás ellenkezik mindenekelőtt korunknak azon általánosan helyeselt irányával, mely a tudás forrásait mindenkinek számára könnyen hozzáférhetőkké, a tanulás eszközeit még az egészen vagyontalanokra nézve is megszerezhetőkké igyekszik tenni. De nem egyezik meg továbbá a culturélet gyakorlati kívánalmaival sem.

A tan- és vizsgadíjak egész sulya az ismeretkeresőknek szegényebb osztályára, tehát azokra nehezedik, a kik már a tanévek alatti önlennartás anyagi eszközeinek megszerzésével is eléggé terhelve vannak. Mindenki tudja azt is, hogy az egyetemi tanszékek halgatóságának nagy többségét épen e szegényebb sorsuak adják. Minél költségesebbé tétetik ezekre nézve az egyetem látogatása, annál nagyobb mértékben lesznek rászorítva az illetők a tanulást némi jövedelmet nyújtó mellékfoglalkozásokkal egybekötni. a mi ismét az alapos szak-képzettség terjedésének szolgál nagy akadályául. Pedig a szakképzettségnek legnagyobb szükségé épen e szegényebb sorsu tanulónál áll elő, a kik szerzett ismereteiket csaknem kivétel nélkül a közügyek szolgálatában lesznek hivatva értékesíteni.

S ki tudja azt is, mennyi jeles tehetség, mennyi nagy tettekre hivatott szellemi erő nem vész el nyomtalanul épen az által, hogy eszközök hiánya lehetetlenné tették megszerzését, melyek nélkül még a legnagyobb tehetség is csak felette ritka esetben képes üdvös érvényesüléshez jutni.

A tan- és vizsgadíjak teljes eltörlése nélkül — igénytelen egyéni nézetünk szerint — az egyetemi reformnak valóban áldásos keresztülvitele merő lehetetlenség.

— Elöléptetések a honvédségben. O felsége a honvédelmi miniszternek a novemberi előléptetésre vonatkozó javaslatát elfogadta, mely szerint 8 alezredes ezredessé, 8 őrnagy alezredessé, 9 százados őrnaggyá, 14 főhadnagy századosná, 33 hadnagy főhadnaggyá, és 84 tiszthelyettes hadnaggyá fog előléptetni. Ez alkalommal jött az új előléptetési

nézve, kik szorgailag hódolnak a divat-törvényeknek, s az alig bevérsárlott czikkeket ismét eldobják vagy átalakítják. Még az utóbbi esetben is igen sok értéket emész meg az elvesztegetett idő, pénz és munka erő. Az oly öltöny—legyen bármi szép vagy értékes—, a mely nem divatszzerű, elvesztette minden becsét, s egy előkelő hölgy előbb fogja magára venni a szemrehányást, hogy rendetlenül, mint hogy nem divatosan öltözik.

Hogy menyit pénz pazaroltatik el ily módon, mennyi családnak boldogsága, jólléte s megelégedése enyészik el, azt ki sem lehet számítani, s valóban sürgetőleg óhajtható volna, hogy baj tovább harapozása valahára megakadályoztassék. Megjegyzendő itt még hogy a modern ék- és toilette- szerek napjaikban nem igen bírnak oly belső értékkel, mint hajdan, hogy azokat a tartaléktőke egy nemének is lehetne tekinteni. A mostani selyem, bár jóval drágább, félig sem oly tartós, mint a régi volt. A hamis ékszeres fogyasztása is mind nagyobb arányokat vesz, még az előkelőbb osztályokban is, mert csak ily módon hódolhatni a divat napunkénti alakváltoztatásainak. Szinte hihetetlen, mily óriási összegeket dobznak ki folyvástjez uton, mert a mi utánzott ékszereink épen nem olcsók, de e mellett teljesen értékteleniek, s a boltból egyszer kihozott darabot pár krajczáron is alig lehetne többé eladni.

Sokat lehetne még e tárgyról elmondani, de vázlatunk így is tulságosan nagyra nőtt már, s mi különben is nem tagadhatjuk meg magunktól a reménységet, hogy néptünknek, s főleg hölgyeinknek vele született egészséges érzéke a ruhafényűzés jelenlegi botlásait s tulkapasait felismerni s minélelőbb elhárítani fogja. Franciaországban e téren kifejtett végtelenül káros befolyását a legutóbbi háboru némileg már is mérsékelte.

szabályzat első ízben alkalmazásban, mely szerint minden 5-ik hely soronkívül, minden 6-ik vagy a honvédség szabadságolt állományából, vagy pedig a közös hadseregből való áttétél által töltetik be. Ezen szabályzat életbeléptetése folytán, a 6-ik ezredesi helyre Fejérvári Géza b. a Theresiarond lovagja s a 72-ik serezed parancsnoka, s a 6-ik alezredesi helyre az erdélyi katonai parancsnokság eddigi vezérkari főnöke Hild Károly neveztetett ki, illetőleg helyezettett át. E két utóbbi törzstiszttel mindenesetre a honvédség nyerevényei közé számíthatjuk.

— Az orsz. magy. iparos szövetség központi bizottsága ülést tartott oct. 25-ikén. Ráth Károly elnök jelenté, hogy a szövetség alapszabályai a földmivélés, ipar és kereskedelmi miniszteriumhoz beterjesztettek, s egyszersmind jelenti, hogy az iparos szövetségi mozgalom országsszerte örvendetes előhaladást tesz, de az alapszabályok valamint a vidéki bizottságok alapszabályai még nincsenek a kormány által jóváhagyva. Ezért is a központi bizottság elhatározta, hogy kebeléből három tagot (Ráth K. elnököt, Mudrony Soma titkárt és Argauer urat) kiküld, hogy az alapszabályok mielőbbi megerősítését sürgessék és kieszközöljék.

A szövetségi közlöny terjesztésének kérdése ismét szőnyegre hozatott, de a bizottság ez iránt nem akart határozni, mig az alapszabályok jóváhagyva nem lesznek. Aztán az országos ipar muzeum ügye jött szóba s erre vonatkozólag titkár fölemlíti, hogy attól lehet tartani, miszerint az országgyűlési pénzügyi bizottság a földmivélés, ipar és kereskedelmi miniszterium költségvetésének tárgyalása alkalmával a bécsi világkiállításon iparmuzeumi tárgyak vételére előirányzott 50.000 frtot törteni fogja, (már megtörtént) mi által az országos iparmuzeum létesülése kérdésessé válhatnék. A bizottság tehát titkárt felkéri, hogy e tárgyban indokolt kérényt szerkesszen, s hogy az országgyűléshez beterjesztessék, ha ugyanis a pénzügyi bizottság emeltt tételt a földmivélés, ipar és kereskedelmi miniszterium költségvetéséből kitorolná. Falk M. bizottsági tag és országgyűlési képviselő nevezetetrén meg a kérényt beterjesztésére.

Ezután a Skene-féle szerződés tárgyában megalkitandó enquet kérdése tárgyalatott. Inditvány tétetett, hogy a miniszterelnökséghez kérvény intézessék, hogy a Magyarország részéről az enquetebe küldendő 3 tag közé egy kézmű iparos s illetőleg a kézmű ipar érdekeit ismerő szakferfi is neveztesék ki. Ezen inditvány felett élénk vita folyt, melyben a központi bizottságnak minden jelen volt tag-

Gyászlapok

a forradalom idejéből.

A zarándvármegyei oláh-lázadásnak 1848. évi március 15-től 1849. június végeig terjedő rövid történeti vázlata.

Irtá: **Itj. Baternay Imre** örök gyászemléktől vele szennvedett jó barátai számára.

1850.

(Folytatás.)

IV.

A kísértés napjai.

Hogy dobog e szív! szinte félek tőle,
Ugy mint a kő mely váromokról dől le,
Vagy mint a koporsónak födele
Ha a halottat szegszik bele.
Petőfi Sándor.

Láttuk a fentebbiekből, hogy october 25-én Körösbánya városa minő körülmények közt maradt. Másnap 26-án, reggel 9 óra tájban az alsó vidéki oláhok megérkeztek, Mihálovics Tobie, Moga Euthem és több ismeretlen vezérek alatt, Gukavor, Atsuva, Atsutza, Banyesd, Csúca, Kis-Halmágy s még több helységekből öszveszedve, kasza, lándzsá, vasvilla s más egyéb gyilkoló eszközökkel, a Nagy Halmágyról Körösbánya felé vezető országuton és a városon kívül minden ok nélkül a temérdek néppel megtelepedtek. A felhatalmazott deputatio ide is kijött, de valamint azelőtt való nap ugy most is válsz nélkül tért vissza. Erre ily megfogbatatlan állapotban nem várhattak egyebet, mint minden magyarnak végvesztét, s ezt annál is inkább, mivel a Brády család szerencsétlen sorsa előttük már tudva volt. De ez még mind nem volt elég, hanem mindárt utána délelőtt 11 óra tájban Molnár János, oláh őrnagy megérkezik számos felső vidéki oláhval és azon Ribitsora nevezett majjossal, — ki a Brády család legnyikoltatásán a főszerepet vitte,

*) Globus XV. kötet.

ja részt vett. Többben azon nézetnek adván kifejezést, hogy míg az alapszabályok jóváhagyva nem lesznek, a bizottság ily kérdésekben nem léphet fel, s különben is miután többen a hadi felszereléseknek a hazai ipar által fedeztetése érdekében leendő győke-resebb kívánalmak színrehozatalát látták szükséges-nek; — a bizottság abban állapodott meg, hogy e kérdést behatóan fogja tárgyalni s egyelőre is el-nökök megbízta: intézzen kérdést az iránt, van-e pe-riculum in mora? s vajjon csak a delegatio tagjai küldhetők-e ki az enquthe "vagy mások is? — s hogy a válaszhöz képest, [szükség esetén titkárral egyetemben juttassa illetékes helyre a szövetség óhaját.

Az igazságügyminiszter körrendelete a ma-rosvásárhelyi kir. ítélő tábla területén lévő kir. tör-vényszékekhez és járásbíróságokhoz:

A maros-vásárhelyi kir. ítélőtábla területén le-vő több kir. törvényszéknek kely merült fel arra nézve: vajjon a törvénykezési bírságok maguk a tör-vényszékek által hajtandók-e be végrehajtási uton, vagy a kir. adóhivatalok keresendő-e meg azoknak adóvégrehajtás éjén leendő beszédese végett? vagy végül az illető pénzügyi ügyészségek hivatják-e a törvény által előírt végrehajtási eljárás szabályok megtartása mellett azoknak behajtására?

Ezen kételyek eloszlátása, s egyöntetű eljárás megállapítása végett utasítottak a bíróságok: hogy az 1869. évi április hó 29-én kibocsátott bírói ügyvi-teli szabályok 138. § a szerint a kiszabott pénzbi-rság a sürgetési napló nyilvántartása alá tartozván, ha az illető fél a bírságot kellő időben lefizeti: az a f. évi szeptember hó 7-én 27834. sz. alatt kibocsa-tott körrendelet értelmében a kir. a hóhivatalnak szolgáltatandó be, ha pedig a fizetés elmulasztatik, ez esetben a 132. § értelmében eljárásnak lévő helye: mindezekből következik, hogy a bíróság a meg-állapított pénzbi-rság behajtását hivatalból rendelőndő végrehajtás útján tartozik eszközölni.

Pesten, 1872. october 21-én.

A leányok tornázásáról.

Mily jó hatással van a rendszeres tornázás testi fejlődésünkre, ezt bebizonyította a többek közt azon körülmény, miszerint hazánk majd minden részében nagyban működnek a testképző és erősítő tornaintézetek felállításán, melyben az annyira szük-séges férfi- és női rendszeres tornázás taníttassék.

Városunkban is egy ily nemes czélra épített alkalmas helyiség megnyitását várhatni a napokban, melyben egy a férfiak, mint a nők számára külön tornahelyiség áll rendelkezés alatt.

Mielőtt a rendszeres tornázást tanítása meg-kezdhetnék, nem látszik szükségteneknek a nők ille-tőleg a leányok tornázásának hasznos voltát röviden megemlíteni s arra különösen a szülők és leányneve-lőnek figyelmét felhívni.

A nőnek ugyanis igen nehéz és válságos pilla-tok jutottak osztályrésül. Ezek alatt nemcsak az anyai hivatás betöltését, hanem különösen a nőnek odaadó, önfeláldozó életét értjük, melyek mind rend-kívüli erőt és bátorságot követelnek tőle s ezt neki a testgyakorlatok adják meg, melyek a rendszeres tornázásban lehetők fel.

Ha tehát nőnek a tornázásból egyebet nem nyernének, mint a test és lélek fölött való uralko-dáshoz szükséges erőt; már ez is elegendő ok lenne

Ezen megbélyegzett májornak Körösbányára való megérkezése, mindenkinek nagy remélést okozott.

Különösen szívreható volt a nők és gyer-mek jelsége; ezekről nem lehetett egyebet hallani, mint jaj nekünk! vész vár reánk! rivás és sikoltozás között szaladgáltak az utcákban, mint esze-veszedtek, mert a szenvedések melyeken már ke-resztül mentek, még a férfiak nagyobb részét is levertté tették. Tudva volt az is, hogy e kevés ár-tatlan áldozatul kitett, és mindenfelől oláhok által elszigetelt magyarság, megszabadításához legkisebb reményt sem tápláltak, s nem csuda, ha Brády családdához hasonló sorstól remegtek, mit az is nevel, hogy a már fellázadt oláhok részéről a zaarnokos-kodás is teljes mértékben megkezdődött.

Körösbánya ez időben három oldalról ostro-moltatott. A követség ide is, mint a többiekhez el-ment, és Molnár Jánost arra kérte, hogy a lehetsé-gig emberi tekintettel legyen irántok, s legalább éle-tüket mentené meg; mire közbe vágva Ribitsora azt mondotta: „Semmi bántódásuk nem lesz, csak fegyvereiket adják át.“ E felszólításra a követség azt felelte, hogy azokat már mind átadták, jól van, felelte ez, de még is nagyobb biztonság okáért kénytelen házaikat rendre vizsgáltatni. A magya-rok átlátták a gaz családságot, de minthogy sok ezer fegyveres ember ellen magukon különben is fegyvertelenül nem segíthettek, kénytelenek voltak az erőszaknak engedni; megkivánták továbbá az oláhok a küldöttségtől azt is, hogy mi előtt felkutatók házaikat, a benn lévő magyar férfiak nagyobb bá-torság kedvéért menjenek ki a táborba, mely pa-raneshangon kelt rendeletnek, a magyarság minden további mentegetődzés nélkül engedni volt kénytelen.

Ezek közül az akkori zavarban láthatók voltak betűrendben a következők: Bálint Sámuel, Ralt Benjamin, Baternay Antal, ifj. Baternay Imre, Bohó

a végre, hogy a tornázást maguk közt minél álta-lánosabbá tegyék.

Azon kérdésre: vajjon a leányok tornáztassa-nak-e? — ha egyébbel nem is felelünk, mint az-zal, hogy ha tekintetbe vesszük a leányok testzer-vezetét, melyet gyöngéd testalkotás, finomabb csont-rendszer, s gyenge izomszerkezet jellemez, (míg a férfi csontváza testének mintegy $\frac{10}{100}$ -ad részét, ad-dig a nő csontmennysége testének csak $\frac{8}{100}$ -ad ré-szét teszi) s mint fizikai, úgy szellemi része is a nőnek szelidség, szendesség, gyöngédség és olvadé-konyságból áll; ezen indokok elegendők arra, hogy a leányok épen úgy részesíttessenek rendszeres tor-názásban, mint a fiuk.

Ámde nézzünk tovább.

A leány — a népiskolai törvények értelmében — hetenként 20—25 órát köteles szellemi munká-val tölteni az iskolában, melynek végeztével — s szabad mozgás élvezete helyett 3—4 óráig tartó kézi-munka végzésével van elfoglalva. Otthon, a háznál — különösen a tehetősb szülők leánygyermekei — zongorázás, majd a különböző nyelvek tanulása, majd rajz stb. veszik idejét, erejét igénybe. S mire mind-ezekkel készen van, akkorra annyira kimerült már, hogy testi-mozgásra pl. egy kis sétára — ha jut is idő — csak kelleltenül szánja el magát.

Már most, ha számba vesszük, hogy a leány-nak gyengébb testszervezete van, mint a fiúnak, an-nál tehát a huzamos ülés károsabb, mint ennél: ha nem feledjük, hogy a fiu kényelmes. testi kifejlődé-sének megfelelőbb ruházattal bír, mint a leány, ki-nek szűk öltözké a rendes vérkeringést és szabályos lélekzést fölötte akadályozza: akkor nem gondolhatni azt, hogy a szülők úgy, mint leánynevelőnek át ne látnák, hogy mily káros befolyást gyakorolna a leá-nyok ilyenmű nevelésénél elkövetni szokott pádagog-iai botlás, mely keservesen boszulná meg magát nem csak a szegény gyermeknek, de ennek utód-jain is.

Nem mondom, hogy tehát a kézimunkát, zon-gorázást stb. mellőzzük, de kívánatos, hogy az ülé-sel véghezvitt munkákat és a szellemzsi-basztó tul-ságos tudományok tanítását aránylagosítsuk a test képzésével, erősítésével: ily felosztás mellett hiszem, hogy a vér rendes keringésén, a lélek ruganyossá-gán, szóval a test és lélek épségén kívül még azon meglepő tünetényt is észlelhetni, hogy sokkal több sikerrel fogják a leányok a szellemi munkát pihent lélekkel folytatni ily beosztás által.

Vannak igen sokan a nők közül azon nézetben, miszerint a leánytornázás sokat levonna a női ke-csességből, szendességéből, miért ezt pótolhatónak vélik a táncz által, ez azonban egyoldalúsága miatt sem-miesetre nem pótolhatja a rendszeres tornázást, mi-vel nálunk oly táncz nem létezik, mely a test min-den részére képzőleg hasson. Így az úszás és korcsolyázásnak is megvan külön külön a maga haszna, de mindazonáltal ezek sem tehetők párhuzamba a tulaj-donképpen leány nevelési tornázással.

Soraimat azon ohajtással zárom be: vajha a szülők, nevelők belátva a tonázás hasznos voltát, tor-na-intézetünkben, minél számosabb leánynevelőket tornáztatnának, hogy így a fentebb érintett kíván-ni való se maradjon hátra!

N.

BELFÖLD.

Szeben, octóber 28.

A megyesiek e lapok hasábjain is említett kéjvonaata mult vasárnap 580 személyt szállított a

György, Csoka Ferencz, Dents József, ennek fia. Kristóri Béla, Potyó Jozsef, Potyó Béla, ifj. Ribiczei Ferencz, Tompos József, Veres Károly, Veres Albert, Dobolyi István, rom. cath. lelkész Vécsi Ambrus, ezeken kívül még hunyadmegyeiek is. A Brád felé vezető országut melletti táborba kérkezve azonnal a tengerenyi oláhok egy részétől körülvéve, általok letartóztatottak, a többi része pedig fegyver keresés ürügye alatt a városba rohanván, ott a va-gyonosabb magyarok házáat felforgatták, és minden értékesebb javaikat u. m. pénzüket, arany, ezüst ná-müket és ékszereiket szemök láttára elrabolták, mely felől esakugyan alispán Hollaki Albert jelentést tett Ribicsorai mājornak, ki azt felelte, hogy végére fog járni, mely után a panaszkodó alispánt fegyve-resekkel körülvétetvén, mintegy 50 lépésnyire a töb-biektől, az országúton Brád felé vitette, hová ma-ga is követte, e közben egymásután két lövés hal-latszott, m. e. a foglyok nagyon megijedtek, azt hi-vén, hogy rajta a gyilkolást már elkezdtek. Azonban nagy megnagyúttatásokra szolgált, midőn öt néhány percz után életben visszatérni látták.

Hollaki Aibertet, a megyei s más pénzeknek átadására kényszerítették, s e végett többen a ház-hoz el is kísérték, miután a kívánt mennyiséget ne-kik átadta, — ön állítása szerint — a többit is el-vették. Ilyen alacsony fogást nemcsak egyen kö-vették el, hanem számtalanokkal, különösen kitün-tették embertelenségüket k. uradalmi ispán [Veres Károlyon, kitől a ficsalatsai felszedett haszonbéri pénzét követelvé, annak átadása végett ötet is be-kísérték a városba, és miután ez eleget tett kíván-ságuknak, öt az oláhok magok közé vevén, a rajta lévő gúnyát letették, lándzsával, vasszilával össze-verték, végre még nagyobb csúfság végett saját ka-lapját letették, helyébe egy más rongyos nyomat, és ily ocsmány bándsmód közben szaladvá üzték, a többi letartóztatott szerencsétlen magyarokhoz.

(Folyt. köv.)

a zászlók és szőnyegekkel ünnepélyesen feldisizett nagyszobeni indóházba, melynek terasze-án a kato-nai zenekar játszott mozsárgyuk folytonos durro-gása között; a pályaudvarban Szeben lakosságának csaknem $\frac{2}{5}$ -öd része várakozott a kėjutazókra, kikre különben is a legszebb őszi napsugár mosolygott ezuttal.

E szeretetreméltó fogadtatás után a „római császárhoz“ címzett szálloda nagy termébe ment ebédelni a társaság s a sűrű pohárköszöntések kö-zepette rövid idő alatt csapongó vigáság fejtett ki a jelenvontak közt. A toaszok közül megemlítjük a Schuller Libloy-ét, ki elmésen szőtt beszédében N. Szeben nevében a megyesi vendégekért emelt po-harat. Stolz a nagyszerű fogadtatás kedves meglepe-tésének adott szavakat s Szeben városáért írtett po-harat; dr. Senz kiemeli szép pohárköszöntésében, hogy a megyesi diplomacia kėjutazási tervének ti-tokban tartásával azt okozá, hogy a megérkezés e-lőtti napig senkisé sem sejté, hogy 580-an készülnek Szebenbe. De a szebeni rendőrség mely a megyesi diplomatiánál is kitünőbb, ébersége által a nagy ti-tokban tartott uti tervről a fátvót félrevonta s így kevés [hija volt, hogy a megyesiek az utóbbiak foglyai nem lőnek. — Egyedül csakis a nők és leányok hódító hatalma előtt hajtották meg zászlói-kat. Szónok Medgyes város hőlyeit éltette.

Öt órakor a teremben tánczvigalmat rendez-tek, mely oly népes volt, hogy a szálloda mellék termeit is megtöltötte a vigan lejtők nagy számá-val. A vialgom esti 8 $\frac{1}{2}$ óráig tartott s bizonyosan reggelig tart, ha a kėjvontat iadulása 9 órára nem lett volna kitűzve. A szépen kivilágított indóházban a lelkesedés kitörő hangján még egyszer felzudult „éljen Medgyes!“ „éljen Szeben!“ midőn a vonat lassan mozgásba jött s lassankint eltűnt a nézők szemei elől a kedves látvány.

Röviden: Szeben erejéhez képest igen szépen viszonzotta megyesi testvéreinek vendégszeretétét.

Borszék, octoae 22.

Borszékben — mint az „E—r“ írja — az őszi fürdő bizottmányi ülés october 16—20 ig tar-tott, s határozatai közt több igen nevezetes van, úgy Borszékre magára mint a nagy közönségre nézve.

Legelőbb is a Borszékbe vezető — eddig re-tetes ut — még a jövő idény előtti kiépítése el-határozatott, még pedig legnagyobb részében egé-szen új irányban fog ezen új ut haladni a mosta-ninál sokkal rövidebb — mintegy $\frac{1}{4}$ mértfölddel — s ugyszólva minden hegnyélküli leendő, a men-nyiben egyenlelez és kiskoku emelkedést fog az egész ut mutatni.

A Lázárfürdő burkolatának ujra építése igen csinos és izletes alakban, a milyen nincs több Bor-széken — költségvetése 7000 frt. — szintén a jö-vő idény előtt fog végbemenni.

Egy gyógyszernek, a lobogónak a meleg für-dővel oly képeni össze-kötetéséről, hogy ezek fűt-hetők levén, rossz időben sétányul használtassanak, továbbá a „Kosuth-kutnál“ egy fedett sétány-ról az illető tervek és költségvetések elkészítése és benyújtására a mérnök utasított.

Határozatba ment továbbá a Borszéktől észak-és északnyugotra fekvő kopár oldalak befásítása, a a borszéki körös erdőnek táblakra osztása és szaka-vatott erdősz általi kezeltetése; világitásra nagyobb fonditás szintén kimondott, s a lámpák szá-ma mintegy $\frac{1}{3}$ -dal szaporíttatni határozatott.

Borszék Európa első rangu fürdője lehetne, s kellene hogy legyen. S ha a szakismerettel páro-sult kellő erély fog Borszék ügyeinek kezelésénél mutatkozni, okvetlenül az is fog lenni.

Háromszék, october 22.

Háromszéken a Deákpart okt. 21-én Alsó-Cser-nátonban gyűlést tartott, melyre igen nagy szá-mal jelentek meg a választásra jogosultak. A gyű-lés czélja volt deák-párti képviselőjelöltet tűzni ki a kovászai kerület részére, s az elnököl Pünkösdi József egy szép beszédben előadta, hogy a Kovászai kerületi Deák-pártiaknak oly képviselőjelölt kö-rül kell sorakozniok, ki a jellem és miveltésg azon színvonalán áll, mely megválasztását biztosítani, s Háromszék fölízgatott kedélyeit lecsilapítani s az ed-digi testvéri szeretet és egyetértést visszahozni tudná. A gyűlés erre egyhangulag Lázár Mihály városi fő-ispánt tűzte ki jelöltnek, s egy három tagu kül-döttség menesztetett lakására Dálnokra. Nemsokára ezután a főispán meg is jelent a gyűlésen, hol lel-kesülten fogadtatott s megható szavakban köszönte meg a bizalmat, és méltányos érveket hozott föl a jelöltség el nem fogadására. E nyilatkozat min-denkit levert, s csak akkor tört ki a lelkesedés, mi-dőn Horváth József újból fölkerde Lázár Mihályt a jelöltség elfogadására, mit másodsor is megköszönt a főispán, de megmaradt előbbi szándéka és ha-tározata mellett. A gyűlés végre engedvéa Lázár Mihály kívánatának, képviselőjelöltül kėjvadásár-he-lyi id. Kovács Károlyt tűzte ki, s ha ez el nem fo-gadná, Bálint Józsefet határozta kijelölni. A mint tudjuk, ez utóbbi el is fogadta a jelöltséget.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten okt. 30. 10 ó. 30 p. d. e.

Érkezett okt. 30. 10. ó. 55 p. d. e.

Tegnap Budán 25 choleraeset történt, az összes 65 betegből eddig meghalt 24; Budán a katonák közt 21 cholera-eset fordult elő. Pesten eddig csak két eset történt; Békés-Csabán 2, Jászberényben egy fordult elő. A belügyminiszter Pesten a nyil-vános helyeket s a magánházak kö-zül is sokat megsezmélt, a desinfectio ügyében erélyes rendeletet inté-zett Pest városához. A főispánokhoz szintén erélyes rendelet ment, mely-ben felhivattak állandóan megyéjök-ben maradni, míg a kór tart.

Az új magyar 100 milliomos kölcsön két külön részletben boosát-tatik ki; egyik sorsjegy-kölcsön lesz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, októb. 30.

— Rudolf koronaherczeg és környezete Pest-re érkezésére vonatkozólag hirlik, hogy az csak ak-kor fog megtörténni, mikor Andrassy gróf, ki tud-va-levőleg a királyi várban van szállva, véglegesen Bécsbe teendi át lakását, miután a királyi vár elég-telen helyiségei az udvartartás megsaporítását meg nem engedik. Hogy ez utóbb említett hiányon vala-hára segítve legyen, legfelsőbb helyen végleg meg-állapítottat volna a királyi váraknak a fegyver-tárral való megnagyobbítása és az illető munkák a bécsi világiállitás után azonnal meg fognának kez-detni.

— A pénzügyminiszter magán uton kérdést tett az első erdélyi vasut igazgató tanácsánál, hogy szándékszik-e a petrozsény-filási kapcsolaton ü-gyében engedmény kéréként fellépni s egyszersmind felszólított néhány tanácsost, hozzák a közelebbi ülé-sek valamelyikén szóba e kérdést.

— Strossmayer püspök és Mazuranics folyó hó 24-én magán kihallgatáson fogadtatik a király által.

— Hymen. Ifjabb Bodor Bertalan füzesi bir-tokos f. hó 27-én vezette oltárhoz Szamosujvár egyik derék polgárának, Szappanyos Miklósnak kedves le-nyát, Sz. Mari kisasszonyt.

— Szerdahelyi Kálmán — mint halljuk — a jövő hóban városunkba érkezik.

— A mvásárhelyi kir. táblához a m. igaz-ságügyminiszter Dósa Károly kir. táblai segédfogal-mazót fogalmazóvá és Kelemen László ugyanottani joggyakornokot segédfogalmazóvá nevezte ki.

— Dr. Brandt József egyetemi tanár 600 frtot ajánlott fel két műtő növendék kiképeztetésére.

— A fogarasi központi választmány működé-séhez fogott. Folyó hó 15-én az összeírás megkez-detett, s remélhető, hogy f. évi dec. 15-ke körül a választás megtörténe. Az alsókerületben gr. Teleky Sándor, a felsókerületben Brusz Ignác és Benedek Gyula a jelöltek; kié lesz a győzelem, az eredmény fogja megmutatni.

— Demjén László kolozsvári könyvkereske-dő az itteni tudomány-egyetem könyvtárusává ne-veztetett ki.

— A tud. egyetem megnyitása alkalmából a városi redoute teremben november 10-én délután 2 órára rendezendő diszebedre az aláírási iverk már kiadattak. Egy teríték ára 5 frt.

— A kézdi-orbai jobboldal Szentkatolnai plebános Benkő Pált képviselőnek jelölte.

— Képviselőválasztás. A hajdu-szoboszló-hadház vámospécsi választókerületben, hol a Csaná-dy Sándor leköszönése folytán új választás rendel-tetett el, f. hó 25-én tartatott meg az új választás. Az ujonan választottban a 48-asok egyik kitünősé-güket, a képv. ház egy eredeti tyusát és az élcz-lapok egyik leghálásabb alakjukat nyerték vissza. — Ki volna más, a kiról szólunk, mint — Patay Ist-ván. —

— Az esős őszi napok bekopogtattak, s van sár az utcákon elég. A sár elhordásával mint hisz-szük nem fog gondolni senki. Itt-ott ésszekaparnak majd egy-egy buczkát, ez aután ott áll, míg a sze-kerek széltiporják. Sárjés szemét tekintetében Kiss Sándor ur grátiájából Kolozsvár városa legelső.

— Liszt Ferenczet majdnem nagy szeren-csétlenség érte. A zongora király ugyanis tegnap-előtt Bécsben körülbelöl 2 órakor a Floriani utca felé sétált egy papir darabkáról olvasva s szeméit rövid időközökben az ég felé emelve, s így nem vette észre a vele szemben jövő nehéz fuvaros ko-csit, melynek kocsisa mélyen aludt. Csak egy pilla-lanat, s Lisztet a kocsi eltiporja, ha az utolsó perc-zben a kocsi fel nem ébred s a lovakat meg nem állítja. Mintha semmi sem történt volna, Liszt nyu-godtan folytatta útját, le nem véve szemét a papir-ról, s az ég felé tekintgetvén, a min az összetöbült közönség nagyon csodálkozott.

— **Kérjük** a városi rendőrséget, hogy ne engedje oly korán, ép a színházi közönséggel szembe indulni ama bizonyos illatos herdeket, melyekkel ép orru embert a városból is kiűzhetni.

— A **színház** tegnapi eléggé élvezetes estében részeltette a közönséget, egy vigjáték és egy operette adótt. Az első Szigeti Józsefnek, a pesti nemzeti színház veterán színészének elmés vigjátéka „A becsületszó” volt. Eichner Anna ismét igen jól játszott: a pajzán naiv szerepekben ő mindig szép sikerrel szerepel; a mit nála a szomorú játékokban az erőteljes hang és meglepő alak biánya ront, azt vigjátékban érezhetetlenné teszi az eleven természetesség és a játékára fordított művészi gond. Szentgyörgyi híven személyesítette a hirtelen haragvó nagybátyát. Halmi játékkárol ismét csak azt mondhatjuk, hogy otthoniasság és elevenesség volt benne, a természetesség azonban tegnap több részletből hiányzott. Körörsiné, Krasznai, különösen az első helyen voltak. A második darab Offenbach „Férj az ajtó előtt” című operetteje volt. Magától értetődik, hogy zenéje jó és meséjében lehetőleg számos fonákosság volt. Rendes dolog a többiek közt, hogy a legkényesebb és legszorogatottabb körülmények közt Offenbach szereplői ijednek egyet, aztán vigádnak egyet s aztán ismét eszökbé jut a baj. Ez így volt tegnap is. Mi a szereplőket illeti, midőn Szilágyiné és Dékány Róza kiléptek, virágcsokrok dobattak a színpadra, hogy épen kinek azt nem tudjuk, de még a két művész is sem tudta, különben a szép énekért mindketten megérdemelték. Halmi is elég szépen énekelt s jól játszott.

— **Keleti Gusztáv**, ismert festésznök és jeles műírók a magyar műtörténet megírásán dolgozik, mely hazánk legrégibb képzőművészeti mozzanatait s az újabb fejlődést ismerteti. Ugyan csak Keleti szerkesztése mellett képzőművészeti szaklap is fog megindulni a jövő évben. Erről már a kultus miniszter előterjesztése is megemlékezik, mint oly közlőnyről, melynek gyámolítását a kormány is akarja s e célból 4000 forint vett föl a költségvetésbe. Ez a képzőművészeti és építési érdekeket fogja ismertetni, kiváló tekintettel a hazai műkincsekre. Valóban szükség is van ily közlőnyre, mert a képzőművészek iránt csak úgy támaszthatunk szélesre érdeklődést, ha a közönségben fölbresztjük azt, s fogékonyra tesszük. E folyóirat nevezetesebb festmények, romok s épületek rajzait is fogja közölni oly alakban, hogy azok később albumba is összegyűjthetők lesznek.

— **Xántus János** oly célból, hogy a bécsi világiállításon legalább a nyerstermelés s házi iparcikkek által íszékely székek is képviselve legyenek, M.-Vásárhelyre érkezett s valószínűleg Udvarhelyt is meglátogatja.

— **Kausér István**, az egyesült államok pesti konzula az emberbarátokat adakozásra szólítá fel ama Pestre érkezett 25 szegény zsidó család javára, melyeket Romániából kikzakkattak s most új hazát mennek keresni Észak-Amerikába.

— **Grill Leo** zeneköltő, a pesti német színház egykori karmesterének fia, zenetanár lett a lipcei zenedében.

— **Drezdában** e hó 22-én hunyt el Se hedo Ferroti jeles publicista családevében b. Fireks Teodor orosz államtanácsos, ki sok szabadelvű művet írt, nagy tanulmányokat Oroszországról ellensége volt a pauszálvímusnak.

— **Vadhatytyuk**. A mosonczai erdőben e napokban három vad hattyura találtak. Egyet sikerült elejteni, mely nagyon ritka példány.

— **Az előpataki fürdő** birtokosság egy ásvány fürdő építését elhatározná, a kész terv szerint 8 — 10 ezer forintnyi költségű építés és beruházásokra nézve vállalkozni kívánóknak a fürdő saját hasznukra jövedelmességét évenként 200 forint készpénz fizetés mellett 20 évre átadni kész.

— **Sepsiben** a nyáron épített egy emeletes városbázis az alap elégtelensége miatt leomlott. Az épület már egészen készen állt, s már a napokban átadatott volna rendelkezésének. Így hát a szerencsétlenséget annyiban még szerencsésnek nevezhetni, hogy az összeomlással az épület nem várakozott addig, míg behurcolkodnak.

— **Az akadémia** okt. 28-diki ülését Csenger Antal megnyitván, Gyulai Pál fölvolta Finály Henrikől „Engel József emlékeztet.” Engel József született Bécsben az 1807-ki év május 2-án; atyja Keresztély János ismert történetíró és az erdélyi udvari kancellária titkára, anyja Maueks Katalin kolozsvári leány volt; ez adatokból láthatni, hogy Engel származására és születésére nézve német volt és e nyelven beszélt zsenge ifjúságában. 1813-ban Lőcsére ment tanulni, tehát ismét csak német városban kezdte el tudományos művelődését, 1819-ben Rosnyóra ment „magyar szóra,” hol két évig tanult; 1821—1823-ig ismét Lőcsén végezte iskoláit; 1823—1825-ig a pesti egyetemen tanulta a bölcsészett, de szüleinek szorult anyagi viszonyai miatt nem folytathatta tanulmányait, miért is a 18 éves ifjú kénytelen volt egyik rokonánál mint gyógyszerészgyakornok tartózkodni; 1828-ban ismét Pesten találjuk, hol az elméleti gyógyszerészettel foglalkozott. Azonban e szerény tér nem tölthette be tudvágyó lelkét, miért is Engel József 1830—1836-ig a pesti egyetemen az orvosi tudományokat tanulta szünetlen nélkülözések között. Ez évben elnyeré a tudori fokot, Maros-Vá-

sárhelyen telepedett le mint gyakorló orvos. Itt 1857-ig tartózkodott, a mely évben Kolozsvárra ment, hol őt 1870-iki június 2-án érte utól a halál. 1836-ban, midőn tanulmányainak végeztével, a tudori szolgálatokra készült, anyagi gondok közepett, Engel József egy nyelvészeti pályaművel az akadémiánál díjat nyert és 23 éven át a nyelvészet terén semmit sem bocsátott közre, 1859. az akadémia által levelező tagnak választott; ekkor széköfoglalójában a 23 év előtt pályadíjnyertes kutatásait folytatta, de oly elavult, mondhatni különös nyelvtudományi álláspontot foglalt el, hogy Finály emlékeztetésének legnagyobb részét Engel álláspontjának fejtegetésével, illetőleg igazolásával tölti be. Végül figyelmezteti az akadémiát Engelnek számos hátrahagyott munkáira.

— **Magyar tudományos akadémia**. A m. tud. akadémia igazgató tanácsának oct. 27-iki ülésében következő kegyes adományok, illetőleg hagyatékok jelentettek be: Az egri káptalan részéről régebbi 10 ezer forint alapítványán felül fizetett ezer forint; néh. horgosi Káráss Anna végrendeleti hagyománya ezer forint; néh. Kulányi Jánosé száz forint; néh. Lyka D. Anastasius hagyománya 300 forint; végre a székiy kivándorlasi alapra Hacker Rózsalia végrendeleti hagyománya ezer forint.

— **Dr. Murmann Ágost** meghalt. E szép késztettségű fiatal csillagász, ki előbb Prágában a csillagászat tanársegéde, utóbb Budán az országos meteorológiai intézetben dr. Scherzcl Guido segédeje volt, ma Budán hirtelen meghalt — choleraiban.

— **Rauscher bécsi** bibornok-érsek egyházmegyéje papságának javára e napokban nagyszerű alapítványt tett. Eladott az érsekség birtokából Hietzing mellett 22 holdat, mely eddig, mint szántóföld, igen csekély jövedelmet hozott, 280,000 ezer forintért, s ehhez a maga sajátjából nyolczvanezer forintot csatolván, ezt egyházmegyéje alsó papságának javára ajánlotta fel alapul.

— **Hivatalos kimutatás** a cholera-betegek létszámáról Budán október 27-től 28-ig 8 choleraeset, okt. 26-tól, mint a cholera kezdetétől okt. 28-ig összesen 40 choleraeset fordult elő. E betegszámból október 28-ig meghalt 19.

— **A magyar földrajzi társulat** első nyilvános ülése nov. hóban lesz, melyen Hunfalvy János és Vambéry Armin tudósaink fognak felolvasást tartatni.

— **A francia akadémia** öt osztálya 25-én tartotta meg évi nagy gyűlését, melyen Doucet melege szavakban emlékezett meg Gautier Theophiléról, kit az akadémia rövid időn felvenni készült kebelébe. A díjak kiosztásánál az agy Guizot nyerte a két évi 20,000 frank díjat. — Guizot jelenleg Vas-Richerben tartózkodik s bár a napokban vesélyes betegnek mondotta is a hír, — nyolczvanöt éve dacára is teljes egészségnek örvend.

— **A főhaditanács** elhatározta, hogy a jövőben minden francia katona 300 grammnyi húst kap naponként, bármily drága legyen is különben a hús ára; fűddig 2500 gramm járt naponként egy embernek. Továbbá a második osztályú katona az eddig egy sou helyett naponként 7 centimet kap.

— **Az egyévi önkéntesek** köréből előléptetett tisztet veszély fenyegeti. A hadügyminisztérium ugyanis azon vizsás helyzet által indítatva, mely a tartalékos tiszt és a tényleges szolgálatban álló tiszt-helyettesek által rangja által idéztetik elő, jövőre behatározott reformokat akar e tekintetben létesíteni. Eddig ugyanis az önkéntesek egyévi szolgálati idő után, ha a tiszt vizsgát letették, tisztékké nevezettek ki. A tiszt-helyettesek pedig, kik a tényleges szolgálatban levő legénység köréből kerülnek ki, és sokkal nehezebb vizsga alá vettettek, csak akkor nevezethetnek ki tisztékké, ha a szükség kívánja, úgy, hogy két-három évig kénytelenek szolgálni, mielőtt tisztékké nevezethetnek ki. Ehhez járul meg az is, hogy a tiszt-helyettesek előbb hadapródok voltak, s mint ilyenek is rendesen huzamosabb ideig szolgáltak. E vizsás helyzet leginkább akkor érezteti hatását, ha a tiszt-helyettesek pl. özpontosítások esetében a tartalékos tisztekkel együtt szolgálni kénytelenek. A minisztérium ennélfogva azt tervezi, hogy az egyéves önkéntesek a letett vizsga után csak tiszt-helyettesekké nevezethetnek ki, s tisztékké csak szükség esetén léptethetnek elő. Ugy szintén valami megkülönböztető jelről is gondoskodik a tartalékos és szolgálatban levő tiszteteket illetőleg külsőleg is.

— **Hibaigazítás**. A vasárnapi lapunkban közölt bágyoni levélben két értelemzavaró sajtóhiba esett. Második hasáb 3. kikezdés 4. sor: „legkomolyabb” helyett „leghomályosabb”, és 4. kikezdés második sorban: „3000” helyett „300” olvasandó.

KÖZGAZDASÁG.

Vasúti politikánk.

— **Északi Károly** felolvasása a magyar mérnök-egylet gyűlésén. — (Folytatás.)

Ezen három recenzeált pályákat azonban meg nem lehet menteni, mert mindegyiknek van több-kevesebb előzménye, mely a kivitellel indokolt volt tekinthető. De a báltaszk-zákányi pálya helyeslése nézve nincs honnét okot keresni. E pályát, ha erős kifejezéssel élni bátorokdán, közgazdasági véteknél nevezném s oly kihívólag egy pálya sem tanusítja, hogy a törvényhozásnak a tiszta opportunizáshól ki-

induló megállapodásai károsak és nélkülözök az igazságot. Mert ez fontosságára nézve csak 3-ad 4-öd rendű és van legalább 10 vonalkombináció, melyeknek több joguk és igényök van kiépülni. — E pályánál nem tudom mit lehet inkább bámulni, azon provinciát-e, mely első sorban nem hazája kereskedelmi központjával és fővárosával, hanem a külfölddel kíván kapcsolatba jónni, — vagy azon törvényhozást, mely elvezető uton a hazai nyerstermények piacát elvonva a természetes és köteleességszerű fő-és középponttól a külföld valamely pontjára akarja áttenni, vagy ha nem akarja áttenni, annál rosszabb, ha öntudatlanul engedi ezt megtörténni. Nevezetesen itt az is, hogy midőn még akárhány megye van, mely a vasutat csak a szomszéd megyéből ismeri, vagy melynek a vasut csakis némely kinyúlásait per tangentem érinti, addig Somogyának három vasúta van. — De még nevezetesebb az, hogy e megye vasutai mind kifelé Zákány-nál, illetőleg Kanizsán özpontosulnak, mintha csak e megye a belerdekeknek kívánna hátat fordítani. — Legnevezetesebb mégis, hogy Somogyának 5 mértföldes egyenközben két parallel pályája van akkor, midőn az országos nagy kombinációban hazánk bármelyikével a verstnyt kiálló vidékein, a központtól Kanizsát és Szegedet sugárvonalat feltéve, 35 mérföld. Sárközön nem létezik sugárvonal. Kanizsát és Szegedet kellett a száraz véppontiatul vennünk, mert a gyűrűvonalak a ponton metszik a sugárvonalakat a központhoz legközelebb, névszerint Kanizsától a Zákány-mohácsi és Zákány-báltaszkéi és Szegedtől az alföldi.

A fehérvár-bécsi vonal genesise korában a bécs-komáromi vonal kihosszabbítása volt oly célból, hogy a Sárviz mentén továbbra is kihosszabbíttatván, egy bécs-alföldi sugárut legyen belőle, természetes ismét Buda-Pestnek megkerülésével; mert e kombinációban a buda-fehérvári vonalt nem is lehetett szárnyvonalnál egyének tekinteni, legfeljebb tisztán a buda-pragerhofi vonal egy részének, mert egy buda-fehérvár-bécsi vonalt csak nem lehet budapest-bécsi sugárvonalnak tekinteni. — Természetes, hogy a felhozott még nem létesített hosszabbításokat e vonal kombinációban létesíteni nem szabad. — Ha tisztelt kartársaim közt fejezmegyeiek, vagy széfhérváriak volnának, úgy e kérdésnél bocsánatukat kell kikérnem, annál is inkább, mert én is fejezmegyei vagyok, s úgy látszik otthonomhoz hűtelen, és hálátlan; de ez nem így van, — én egy erős hazai központot kívánok, nem a provincia rovására, hanem javára; hogy a provinciának egy kuforrása, egy segélyforrása legyen, melyre mindig bizton hivatkozhatik, — mert ily kimeríthetetlen forrás csak is halmozás útján eszközölhető, és a szétforgácsolt tőke nagy eredmények tényezője nem lehet. A most tagadásba vett vonal kihosszabbításának ideje is be fog következni, de akkor, ha Buda-Pest megerősödött, s nem félhet attól, hogy örökös sorsa, sőt átka maradjon Bécs elővárosának lenni. — Fejezmegyeinek kárpótlást nyújt egy másik vonal, a közérdekű buda-mohácsi út, mely annak épen világszeretességgel részét, a „buzavideket” fogná hosszant szelni.

A hatvan-szolnoki vonalnak csak azon virtusa nevezetese, hogy általa egy bázis-temesvár-arad-oderbergi vonal, Észak-Némethonnak egy sugár útja született az aldunára, Buda-Pestnek megkerülésével — egyéb semmi.

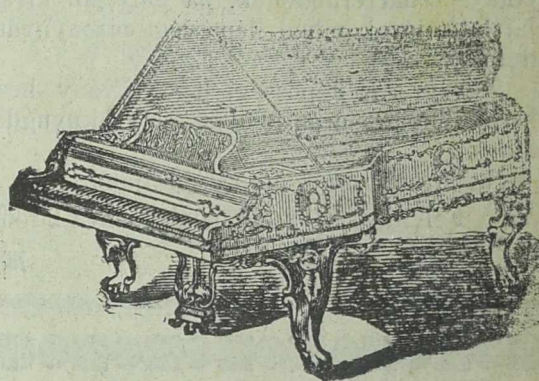
A vizutakról keveset szólhatunk. azok leginkább a természetesekre szorítkoznak. A Duna az, mely vasutirányrendszerünk hibáit és hiányait, mind eddig juttatja. Szabályozásáról emlékeztetem óta folyton szó volt és ez szó is maradt mind e mai napig, — mert azon szörványos műtetteket, melyek itt-ott s gyakran a törvényhatóságok által tettek, nem lehet szabályozási munkálatoknak tartani. — A dunaszabályozásnál egy körülmenyre nagyon kell ügyelnünk — Budapestnek két vetélytársa van, egyik lent, másik lent. — Egyik Bécs, a másik Nándorfehérvár, — az egyik már legyőzte, a másik még alszik, nincs akcióban, de oly helyen szunnyad, hol délkeleti Európa minden hajózható folyói már egyesültek s a természetes vizutak természetes központot képeznek. Tehát ezen kísérletet projektumainkban épen úgy kell kerülnünk, mint a minő a felhozottak szerint Bécs minden közlekedési cselekvényeiben annak idejében Pestet kerülte és mellőzte — sőt saját csatlakozása kivételével elszigetelni törekedett. Ennyit saját kárunkon csak tapasztalhattunk. Tehát Nándorfehérvár irányában a Dunát arra kell használnunk, hogy az áru ott meg ne akadjon, hanem Pestig biztosan és háborítatlanul jöhessen, tehát Pest és Belgrád között egy biztos hajózatú Duna kell, mely az aldunai vidékről a pesti piacra szivja föl a szállítványokat és Belgrádot transcurális helylyé devalválja. — Másik van ez a győzelmes vetélytárral szemben. — Itt minden farfángot elő kell venni, stratagemát és taktikát fölhasználni, nem hogy legyőzzük, mert erre már elkéstünk, hanem hogy ellenébe még központot föntartani bírjunk. A feudális korban jelszó volt: „ubi populus, ibi obulus” akkor a prokreációknak a rabszolgarendszer volt az alapja. — vagy világosabban szólva, mert a közgazdaságt a társadalmi vagyon vagy gazdagság alapját a rabszolgá képezte, az elvnek csak korolláriumát mondhatták azzal, hogy hol sok a nép, sok a pénz, mert akkor sőt ezelőtti csak 36 évvel nép — szolga volt. — Ma ezt így mondhatjuk: „ubi független bank ibi obulus”, — megfordítva pe-

dig ez annyit tesz, hogy a hol független bank nincs, ott nincs társadalmi gazdaság, nincs pénz. Lrre mi vagyunk az élő és kiálló példa — van; földünk, házunk, buzánk, gyapjunk, szeszünk, malmaink és van sok mindentünk, de azért pénzünk még sincs. A ki ezt nem hiszi, tegyen próbát — három Dunahid van jelenleg Budapesten projectumban, kísértse meg, vajjon ezek közül képesek vagyunk-e csak egyet saját pénzünkön fölépíteni. — Szemünk láttára hálnak el malmalaink és nem bírjuk őket segíteni, pedig ezen malmok a mezőgazdasági ország, az európai gabonahombar elmellőzhetetlen exigen cziáját képezik. Denique nincs pénzünk — és nem is lesz addig míg független bankunk nem lesz, — hasztalan itt tisztelt kartársaim minden himezés, e hiány tesz tehetetlenné bennünket. Azt kérde valaki, hogy ennek mi összefüggése a mi vasutgyűnkkel? igen nagy, mert épen azon keserű valóság, hogy nincs független pénzforrásunk, okozza azon neheztelt vasuti opportunizásokat, hogy gyakran nem azon utat építjük ki, melyet leginkább akarunk, hanem a melyre pénzajánlközöt kapunk.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyílttér.)* KOLOZSVÁRTT

DEMJÉN LASZLÓNÁL

kaphatók a legjobb bécsi

zongorák

gyári áron és felelősséggel.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. augusztus 1-sőtől:

szállítással.

Kolozsvár, Szamosujvár és Deés között. Kolozsvárról indul a gyorskocsi Szamosujvár és Deésre naponta délután 3 órakor, Deésről Kolozsvárra naponta délután 1 órakor. 1 hely ára Kolozsvárról Szamosujvárig első és közbelelt coupeba 2 forint 30 kr. a hátulso coupeba és a bakkon 1 forint 70 kr. Kolozsvárról Deésig vagy vissza első és közbelelt coupe 3 forint — hátulso coupe és a bakkon 2 forint 50 kr.

Kolozsvárról Felvinczre naponta kétszer reggeli 3, és délután 4 órakor. Első hely 4 forint hátulso 3 forint 50 kr. Tordáig vagy vissza 2 forint.

Minden utas 30 font szabad pondgyaszt vihet magával.

Kibédi Biasini Domokos

Minden betegnek erő és egészség gyógy

szer költség nélkül:

Revalesciere Du Barry

Londonból.

Egy betegség sem állhat ellent az isletes Revalesciere du Barrynak és a gyógyszer költség nélkül eltávolít minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mi-, rigy-, nyakbántás-, lélekzés-, hólyag- s vesébajokat giümökört, aszkórt, asthmát, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyerőt, vizekört, lázat, szédülést, véráramlatokat, fülzúgást, rozslottást és hányást, még a terheséggel alatt is, diabéteszt, melákiort, elsoványodást, közsárványt, sápkört. Kivonat 73,000 tudományból, oly esetekben, melyek a gyógyszernek ellenállottak.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Eceainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' zhat év óta borzasztót szenvedtem ástmában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötzör fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzésekkel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égne és önnök Igyen hálá.

Büllet, lakás.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jún. 4. A Revalesciere nálam csodálatosan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjúgomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

